

פרפראות פאר

פרשת וישלח תשפ"ג

כיצד לשמח
חתן וכלה
יש ללמוד
מרבי יהודה
ברבי אילעאי

פרפראות פאר

כיצד לשמח חתן וכלה יש ללמוד מרבי יהודה ברבי אילעאי אות ב'

מפתח נושאים פרשת וישלח תשפ"ג

כג, מחשבותיך אלינו הוא ההכנה לגאול בשעה שנחטפה דינה לשכם
כד, ביאור הכתוב בחבלי אדם כפוי"פ
כה, יומא דהילולא של רבינא מסדר השי"ס
י"ג כסלו ד"א רל"ה 1545 שנים מחתימת התלמוד
כו, רמז בכתוב כי מקום התפילה לבקש על ביאת המשיח קברה של רחל אמנו

א, מחילת עוונות לחתן ולכל הנלווים דגל מחנה אפרים

כתב בספר **דגל מחנה אפרים** – (פרשת בא ד"ה א"י ולכל בני ישראל) **כתיב** (שיר השירים ג' י"א) "צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו"

במלך שלמה היינו חתן שדומה למלך ומתחלה היה רק פלג גוף, וכשנשא אשה נקרא מלך שלם,

בעטרה שעטרה לו אמו, היינו שהחתן נעשה בחינת אימא עילאה שמוחלין לו כל עונותיו ולכל הנלוים אליו, והיא עטרה שעטרה לו אמו על דרך תבא אמו ותקנח את בנה ואימתי הוא בימי חתונתו, עכ"ל בדגל מחנה אפרים,

*****

ב, כיצד לשמח חתן וכלה יש ללמוד מרבי יהודה ברבי אלעי

כתיב (בראשית ל"ו ג') "ואת בשמת בת ישמעאל אחות נביות", הקשה רש"י, ולהלן (כח ט) קורא לה **מחלת**. וביאר רש"י, מצינו באגדת מדרש ספר שמואל (פרק יז) שלשה **מוחלין** להן עונותיהם גר שנתגייר, והעולה לגדולה, והנושא **אשה**, ע"כ,

א, מחילת עוונות לחתן ולכל הנלווים דגל מחנה אפרים
ב, כיצד לשמח חתן וכלה יש ללמוד מרבי יהודה ברבי אילעאי
ג, ביאור אומרם ז"ל מכאן לגדול שיעשה שושבינות לקטן ואל ירע לו.
ד, היו חותכיו טלית אחת לשש טליתות קטנים
ה, זקן אחד רבי יהודה ברבי אילעאי רוקד כמו שלשה נערים
ו, מבת ישמעאל לומדים מחילת עוונות לנושא אשה הכיצד
ז, בגלל הסכם השלום חרב הבית נפלנו בידי הרומיים והגלות מתארך, רמב"ן
ח, ויהי לי שור וחמור למצוא חן עיניך מבאר הקושיות שבכתובים אלו
ט, כף ירך יעקב רמז לגלות מצרים שהיה ליוצאי ירך יעקב ע"ד המהרש"א
י, דבר שלח ה' ביעקב זה גיד הנשה טעם ללימודם דווקא מפסוק זה
יא, ואלכה לנגדך הוא להילחם או בשווה לך
יב, הנחלות הם סיבה חזקה להפריד בין אחים
יג, ביאור בדי אופנים במה שאמר דוד המלך אני אברך ולי נאה לברך
יד, ביאור המהרש"א למה לדוד נאה לברך
טו, ביאור ע"ד אומרם ז"ל אורח מברך ונמצא בשל"ה הקי
טז, ביאור ע"ד מעשה נורא שהיה בדוד המלך
יז, ביאור ע"ד רצונו לערב שמחת בית המקדש בשמחת יצחק
יח, אורח מברך וכאשר הבוצע מברך הרי הוא מנאץ ה' מספר עולת אהרון
יט, מודעא רבה לאוכלי מלוח מלכה בלצא ידי חובה בלבד
כ, למה עצם הלוח אינו נשחק במיתת האדם
כא, אל אדני שעירה רמז לשליחת השעיר לעזאזל
כב, הלימוד מחכמת שמעון ולוי אחי דינה

בטליות גדולים, אך היו עושין ו' טליות קטנים מטלית א' של ת"ח וק"ל: עכ"ל המהרש"א,

מבואר, כי תלמידיו של ריב"א למדו ממדתו של רבם שראו עניוות יתירה שהיתה בו כאשר יבואר להלן, וממנו יראו וכן יעשו, שלקחו איצטלא דרבנן ולא היו מתכסין בו, אלא חתכוהו לשה טליות קטנים, להורות על ענותנותם כביאור המהרש"א, וע"ז אמרו חז"ל אמרו עליו כי מעשה הרב מעשה התלמידים כי כל תלמיד לומד מרבו לנהוג כמידותיו,

עניוות יתירה שהיתה ברבי יהודה בר אילעאי

איתא בגמרא (כתובות י"ז א') אמרו עליו על רבי יהודה בר אילעאי, שהיה נוטל בד של הדס ומרקד לפני הכלה, ואומר: כלה נאה וחסודה. רב שמואל בר רב יצחק מרקד אתלת, פירש רש"י, אתלת - שלש בדין זורק אחת ומקבל אחת,

א"ר זירא קא מכסיף לן סבא (רבי יהודה ברבי אלעי), פירש רש"י, שמזלזל בכבוד תלמידי חכמים ונוהג קלות ראש בעצמו, כי נח נפשיה, איפסיק עמודא דנורא בין דידיה לכולי עלמא, וגמירי, דלא אפסיק עמודא דנורא אלא אי לחד בדרא אי לתרי בדרא.

א"ר זירא: אהנייה ליה שוטיתיה לסבא, ואמרי לה, שטותיה לסבא, ואמרי לה, שיטתיה לסבא.

פירש רש"י

שוטיתיה - שוט של הדס שהיה מרקד בו.

שיטתיה - שיטתו ומנהגו.

שטותיה - שהיה מתנהג כשוטה. ע"כ,

ה, זקן אחד רבי יהודא ברבי אלעי רוקד כמו שלשה נערים

כתב המהרש"א (בד"ה, רב שמואל ב"י מרקד אתלת), פירש"י אתלת, ג' בדין זורק אי ומקבל אי עכ"ל. וכה"ג אמרינן בפרק החליל בשמחת בית השואבה רשב"ג היה נוטל ח' אבוקות זורק אי ונוטל אי ואין נוגעים כו',

קושיות המהרש"א

אבל א"כ ה"ל לתלמודא לפרושי הכא כדמפרש לה התם, היה זורק אי ונוטל אי ואין נוגעים כו',

ועוד דלא הל"ל אתלת אלא בתלת,

ג, ביאור אומרם ז"ל מכאן לגדול שיעשה שושבינות לקטן ואל ירע לו.

איתא בגמרא (עירובין יח ב) כתיב (בראשית ב' כ"ב) ויביאה אל האדם מלמד שיעשה הקדוש ברוך הוא שושבינות לאדם הראשון, מכאן לגדול שיעשה שושבינות לקטן ואל ירע לו. ע"כ,

כתב רש"י שושבינות - שנשתדל בחיתונו, לשמחו ולהתעסק בצרכי סעודת חופה.

יש להקשות, איש ישראל שהולך לעשות מעשה שלומד מהקב"ה, בוודאי עושה בשמחה עצומה, אז למה מוסיפה הגמרא, ואל ירע לו, ויש לבאר,

ביאור ע"ד ענותנותו של רבי יהודה ברבי אילעאי

איתא בגמרא (סנהדרין דף כ עמוד א) מאי דכתיב "שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל", דבר אחר, שקר החן - זה דורו של משה ויהושע, והבל היופי - זה דורו של חזקיה, יראת ה' היא תתהלל - זה דורו של רבי יהודה ברבי אילעאי. אמרו עליו על רבי יהודה ברבי אילעאי שהיו ששה תלמידים מתכסין בטלית אחת ועוסקין בתורה.

הקושיא למה אומרת הגמרא אמרו עליו

יש להקשות, למה אומרת הגמרא אמרו עליו, הרי מספרים על תלמידיו של ריב"א, ולא עליו,

יש לבאר ע"ד המהרש"א

כתב המהרש"א (סנהדרין יט ע"ב ד"ה ענותנותו) דורו של ריב"א שהיו עוסקין בתורה מתוך הדחק נוסף על דורו של חזקיה, והיו אז לומדים התורה לשם שמים ולא היו מתגאים,

וז"ש שהיו ו' תלמידים מתכסין כו' עפמשי"כ פרק המוכר פירות (ב"ב צ"ח ע"א) כל המתגאה בטליתו של ת"ח ואינו ת"ח אין מכניסין אותו במחיצתו של הקדוש ברוך הוא, דהיינו טליתו של ת"ח שהוא גדול מטלית אחר, כדאמרינן בפרק ח"ה (ב"ב נ"ז ע"ב) כיצד טלית של ת"ח כל שאין חלוקו נראה מתחתיו טפח, וצניעות יתירה הוא, וגסות הרוח הוא למי שאינו ת"ח,

ד, היו חותכיו טלית אחת לשש טליות קטנים

ממשיך המהרש"א לבאר, ואמר שבדורו של ר"י ב"ר אילעאי היו ו' תלמידים מתכסין בטלית אחד של ת"ח ולא היו מתגאין כלל

ועוד מאי קא מתמה עליה ר' זירא, הרי רשב"ג
עבד הכי,

כתב המהרש"א ולולי פירושו נראה לפרש,
דהכא ה"פ שהיה מרקד אתלת דהוה מרקד נגד
תלתא שאר אינשי שמרקדים לפני הכלה,
והשתא ניחא דקאמר ר' זירא קא מכסיף לן
האי סבא, דאנן נערים לגביה ולא מרקדינן רק
חדא, והוא מרקד כתלתא דילן אף על גב דהוא
סבא ודו"ק, עכ"ל המהרש"א.

מבואר, שריב"א היה נוהג בעניות יתירה,
כמ"ש הכתוב אצל דוד המלך, (שמואל ב פרק ו
פסוק יד) ודוד מכרכר בכל עז לפני ה', ומיכל בת
שאול נשקפה בעד החלון ותרא את המלך דוד
מפזז ומכרכר לפני ה' ותבז לו בלבה, ותאמר
מה נכבד היום מלך ישראל אשר נגלה היום
לעיני אמהות עבדיו **כהגלות נגלות אחד**
הרקים, ויאמר דוד אל מיכל לפני ה' אשר בחר
בי מאביך ומכל ביתו לצוות אתי נגיד על עם ה'
על ישראל **ושחקתי לפני ה',** ונקלתי עוד מזאת
והייתי שפל בעיני,

מבואר, שדוד המלך לא חס על כבוד עצמו
כאשר בא לשחק לפני ה', וכך עשה ריב"א שלא
חס על כבודו ומזלזל בעצמו כשבא לרקוד,
ולמד דרך בכיצד מרקדין, ואמרו לו **מכסיף לן**
מר,

וביותר יש לדייק, שענותנותו של ריב"א למדו
מהכתוב **אשה יראת ה' היא תתהלל,** כמובא
לעיל, **אשה יראת ה' היא תתהלל** - זה דורו של
רבי יהודה ברבי אילעאי. וכן עשה כאשר בא
לרקוד לפני הכלה היה מהלל ומשבח ואומר
כלה נאה והסודה,

לפי"ז מבואר היטיב, מה שהקשינו בפתח
דברינו, באומרם ז"ל מכאן לגדול שיעשה
שושבינות לקטן **ואל ירע לו.** למה הוסיף **ואל**
ירע לו, עפ"י דברינו מבואר שהכונה **ואל ירע לו**
שלא ירע בעיניו לזלזל בכבודו כאשר בא לשמח
חתן וכלה,

*****

ו, מבת ישמעאל לומדים מחילת עונות לנושא אשה הכיצד

כתיב (בראשית ל"ו ג'), "ואת בשמת בת ישמעאל
אחות נביות" וגו', **כתב רש"י,** בשמת בת ישמעאל
— ולהלן (לעיל פרשת תולדות כ"ח ט') קורא לה **מחלת,**

מצינו באגדת מדרש ספר שמואל, והוא בירושלמי
(בכורים פרק ג' ה"ג), (דף י"א ע"ב), רבי זעירא, הוון

בעיין ממניתייה, (בקשו למנותו) ולא בעי מקבל עלוי.
(ולא רצה לקבל המינוי), (כדאיתא סנהדרין י"ד ע"א), כד
שמע ההן תנייא תני, (כאשר שמע את הברייתא
שאומרת), **חכס, חתן, נשיא,** גדולה מכפרת, קביל
עלוי ממניתייה,

חתן, (בראשית כ"ח) וילך עשו אל ישמעאל ויקח את
מחלת בת ישמעאל. וכי מחלת היה שמה, והלא
בשמת שמה, אלא **שנמחלו לו כל עונותיו.**

ביאור הענין ע"ד למה נסמכו נזיר וסוטה

איתא בגמרא (ברכות ס"ג ע"א, סוטה ב' ע"א), למה
נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה? לומר לך, שכל
הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין.

יש לבאר ולומר, בהקדם דברי המהרש"א (סנהדרין
ק"ט ע"ב) בד"ה, חתר בחושך וגו'. עה"פ (בראשית
י"ח י"ט) **"כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת**
ביתו אחריו ושמרו דרך ה',"

הקשה המהרש"א, כאשר אמר ה' את פשעיהם
של אנשי סדום, למה היה צריך לומר על אברהם
אבינו, **כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת**
ביתו אחריו ושמרו דרך ידוד,

מבאר המהרש"א, כי **ידעתיו,** ר"ל **ידעתיו אותו,**
עונותיהם, למען אשר יצוה את בניו **שלא יעשו**
כמותן רק בהפך זה, דהיינו **ושמרו דרך ה',** ולולי
שיצוה כך בניו, יענשו חס ושלוס כסדום,

וכך אפשר לפרש, כי הנושא אשה, יש לו לידע
איזה הוא דרך מכשול, שלא לילך בה, וכפי שפירש
המהרש"א, **ידעתיו אותו, עונותיהם,** למען אשר
יצוה את בניו **שלא יעשו כמותן רק בהפך זה,** ואז
יילך לבטח בדרך בו ישכון אור, וכיוון שזו הדרך
שהוא רוצה לילך, צריך לדעת היטיב את הדרך
אשר **לא ילכו בה,** ולא יביאו אל ביתם,

והוא ע"ד שאמרו, (ברכות ס"ג ע"א, סוטה ב' ע"א)
תניא רבי אומר למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת
סוטה לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר
עצמו מן היין,

לפי זה מובן, למה, שמוחלין לו עונותיו לנושא
אשה למידיים מכאן, לדעת כמה צריך אדם
להתרחק מן הכיעור ומן הדומה לו,

*****

ז, בגלל הסכס שלום חרב הבית נפלנו בידי הרומיים והגלות מתארך,

רמב"ן

כתיב (בראשית פרק לב פסוק ד) "וישלח יעקב

מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שער שדה אדום"

כתב הרמב"ן, (בראשית פרק לב פסוק ד) **ועל דעתי** זה ירמוז כי אנחנו התחלנו נפילתנו ביד אדום, **כי מלכי בית שני** באו בברית עם הרומים ומהם שבאו ברומה **והיא היתה סבת נפילתם בידם**, זה מוזכר בדברי רבותינו ומפורסם בספרים, (יוסיפון פרק ס"ה).

ובבראשית (מ"ז כ"ח) **כתב הרמב"ן** וכן אנחנו עם רומי ואדום, אחינו הסיבנו ביאתנו בידם כי כרתו ברית עם הרומים, ואגריפס המלך האחרון לבית שני ברח אליהם לעזרה ומפני הרעב נלכדו אנשי ירושלים **והגלות ארץ עלינו מאד לא נודע קצו כשאר הגלות**,

וכן בויקרא (פרק כו פסוק טז) ועוד ראה שאמר (שם כח לו) יולך ה' אותך ואת מלכך אשר תקים עליך אל גוי אשר לא ידעת אתה ואבותיך, כי הלך אגריפס המלך בסוף בית שני לרומי ועל הליכתו שם נחרב הבית

ובדברים (כ"ח מ"ב) הוסיף רבינו יתכן שירמוז למלך אחד קודם לאגריפס והוא אריסטובולוס שתפסו שר צבא רומה ויוליכהו שמה בנחושתיים וכו', עיי"ש,

וכן (דברים ל"ח) יולך ה' אותך ואת מלכך אשר תקים עליך אל גוי אשר לא ידעת אתה ואבותיך הוא לכת אגריפס המלך לרומה בסוף בית שני ועל הליכתו חרב הבית כאשר כתוב בספר יוסף בן גוריון (פרק ס"ה)

ובמס' ע"ז (ח' ע"ב) עד דשתפינהו לישראל בהדיהו, וראה באריכות בספר חשמונאים (א' ח' כ' ל"ז) כי יהודה בן מתתיהו שלח מאנשיו לרומא להקים ברית אהבה ושלום אתם,

וראה באריכות בספר חשמונאים (א' ח' כ' ל"ז) כי יהודה בן מתתיהו שלח מאנשיו לרומא להקים ברית אהבה ושלום אתם,

עד כאן בספר הגאולה לרמב"ן שער ראשון פרק ו'

*****

ח, ויהי לי שור וחמור למצוא חן בעיניך מבאר הקושיות שבכתובים אלו

כתיב (בראשית פרק ל"ב ו') "ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה ואשלחה להגיד לאדני למצא חן בעיניך",

איתא בגמרא (בבא קמא דף יז עמוד א) א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי, מאי דכתיב (ישעיהו ל"ב כ') "אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור" כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים, זוכה לנחלת שני שבטים, זוכה לכילה כיוסף, דכתיב, (בראשית פרק מט פסוק כב) "בן פרת יוסף בן פרת עלי עין בנות צעדה עלי שור" וזוכה לנחלת יששכר, דכתיב, (בראשית פרק מט פסוק יד) "יששכר חמר גרם רבץ בין המשפתים"

מבואר, כי שור וחמור מזכירין זכות תורה וגמילות חסדים,

ועוד איתא בגמרא (חגיגה י"ב ע"ב, ע"ז ג' ע"ב) כל העוסק בתורה בלילה - הקדוש ברוך הוא מושך עליו חוט של חסד ביום,

וביעקב אבינו מצינו שהיה עוסק בתורה בלילה, **כדאיתא** (פרשת ויצא פרק כח פסוק יא) **וישכב במקום ההוא** - לשון מיעוט באותו מקום שכב, אבל ארבע עשרה שנים ששמש בבית עבר לא שכב בלילה שהיה עוסק בתורה,

לפי זה יש לבאר הקושית שבפסוקים אלו

יש להקשות א, למה בפירוט של יעקב אבינו אמר רק שור וחמור, והיה לו יותר מכך, כמבואר לקמן (בראשית פרק לב טו) **עזים ותישים עשרים רחלים מאתים ואילים עשרים, גמלים מיניקות ובניהם שלשים פרות ארבעים ופרים עשרה אתנת עשרים ועירם עשרה**,

ומצינו באברהם אבינו, (בראשית פרק יב ט"ז) "ויהי לו צאן ובקר וחמרים ועבדים ושפחת ואתנת וגמלים", א"כ למה הזכיר יעקב אבינו רק שור וחמור,

ב, כששלח יעקב אבינו לומר לעשו "למצא חן בעיניך", הרי ידע יעקב אבינו שעשו "מוכתר בנימוסין ובמידות" של בלעם, שהם עין רעה, נפש רחבה, ורוח גבוהה, א"כ כשישמע עשו על עושרו של יעקב, קנאתו ושנאתו תגבר עליו, ואיך אמר למצוא חן בעיניך,

לפי הנ"ל יש לבאר, מה שאמר יעקב, שור וחמור, ולמצוא חן בעיניך, הכונה שבזכות לימוד התורה ובלילה, עיי"ז נגרם לו נשיאות חן, וזהו למצוא חן בעיניך.

*****

ט, כף ירך יעקב רמז לגלות מצרים שהיה ליוצאי ירך יעקב ע"ד המהרש"א

כתיב (בראשית לב כו), "וירא כי לא יכל לו ויגע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו"

כתב המהרש"א חולין (צ"א ע"א בד"ה דבר שלח ה' ביעקב), וכך **כתב**, והענין מבואר בקרא, (בראשית ל"ב כ"ו) "וירא כי לא יכול לו", שראה כי עלה השחר, **שדמות יעקב הוא למעלה, ולא יכול לו לעצמו**,

ויגע בכף "ירכו", רמז, **דליוצאי "ירכו"**, יוכל להזיק, וע"כ לא יאכלו בני ישראל וגו' לפי שנגע בהם להזיקם וק"ל. **עכ"ל המהרש"א**.

איתא במדרש (רבה בראשית - פרשה עז פסקה ג) **ויגע בכף ירכו** נגע בצדיקים ובצדיקות בנביאים ובנביאות שהן עתידין לעמוד ממנו, ע"כ

ואולי יש לחלק בין דברי המדרש לדברי המהרש"א, שהמדרש מדבר על צדיקים וצדקניות, והמהרש"א מדבר על כל יוצאי ירכו,

ויש רמז שיוצאי ירכו ירדו למצרים לרד"ו שנים

ויש רמז, ותקע כ"ף ירך, כלומר אם תוריד את ה"כ"ף מהמילה יר"ך, נשאר ר"י והם ר"י 210 שנים שהיו ישראל במצרים.

*****

י, דבר שלח ה' ביעקב זה גיד הנשה טעם ללימודם דווקא מפסוק זה

איתא בגמרא (חולין צ"א ע"א), **כתיב** (ישעיה ט"ז ז') "דבר שלח ה' ביעקב ונפל בישראל", מאי דבר שלח ה' ביעקב ונפל בישראל, דבר שלח ביעקב, זה גיד הנשה, ונפל בישראל, שפשט איסורו בכל ישראל, ע"כ,

יש לבאר, מה ראו חז"ל לדרוש על גיד הנשה הפסוק דבר שלח ה' ביעקב ונפל בישראל דייקא, והיכן נרמז בפסוק זה גיד הנשה,

יש לומר, דבפסוק זה דייקא נמצא הרמז לגיד הנשה,

מצינו דפתח הכתוב ביעקב וסיים בישראל, "דבר שלח ה' ביעקב ונפל בישראל" ודבר זה בדיוק היה כשחל איסור גיד הנשה,

דבשה שנגע המלאך בכף ירכו של יעקב, אז נקבע האיסור לאכילת גיד הנשה, ואז היה שמו **יעקב**, **כדכתיב** (בראשית ל"ב ג'), כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה,

וכאשר נתפשט איסורו בכל ישראל, **כתיב** (בראשית ל"ב ג'), על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה, ואז היה כבר שמו **ישראל**,

ובכך מבואר היטיב למה פסוק זה דווקא נדרש על גיד הנשה, משום **שפתח ביעקב וסיים בישראל**.

כמו"כ מצינו (שמות י"ט ג') כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, מרומז גיד הנשה,

כדאיתא בגמרא (שבת פ"ז ע"א), שאמר להם משה דברים שקשין לאדם כגידין, וגם שם מצינו שפתח הפסוק ביעקב וסיים בישראל, ולכן גם בפסוק זה נרמז ענין הגיד,

*****

יא, ואלכה לנגדך הוא להילחם או בשווה לך

כתיב, (בראשית ל"ג י"ב), ויאמר נסעה ונלכה ואלכה לנגדך, פירש"י ואלכה לנגדך - בשווה לך, טובה זו אעשה לך שאאריך ימי מהלכתי ללכת לאט כאשר אתה צריך, וזהו לנגדך, בשווה לך, עכ"ל,

כתיב (בראשית ב' י"ח) ויאמר ידוד אלקים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו פירש"י וז"ל, עזר כנגדו - זכה עזר, לא זכה כנגדו, להילחם, עכ"ל,

פירושים שונים הסותרים האחד לשני

יש לעיין, דבמקום אחד (בראשית ל"ג י"ב), מפרש רש"י המילה נגדך בשווה לך, כלומר במקביל אליך, ובמקום אחד (בראשית ב' י"ח) מפרש רש"י המילה כנגדו, להילחם, והרי אלו שתי פירושים במילה אחת, הסותרים זה את זה,

ויש לבאר כי רש"י פירש כן לגלות כונתו של עשיו

ואפשר לפרש ולומר, שהתורה לימדה על כונתו של עשיו הרשע, שגם כאשר עשיו רוצה ללכת עם יעקב בשווה לו ובסמוך אליו, כוונתו ללכת כנגדו להילחם בו ולהכשילו, גם בגשמיות וגם ברוחניות,

בין שני האחים וזרעם, ותמשך זאת השנאה עד
אחרית הימים, עכ"ל הר"ן.

*****

יג, ביאור בד' אופנים במה שאמר דוד המלך אני אברך ולי נאה לברך

כתיב (בראשית ל"ב י"א) "קטנתי מכל החסדים
ומכל האמת", כתב רש"י קטנתי מכל החסדים
נתמעטו זכויותי על ידי החסדים והאמת שעשית
עמי, לכך אני ירא, שמא משהבטחתיני
נתלכלכתי בחטא ויגרום לי להמסר ביד עשו,
ע"כ,

איתא בגמרא (פסחים ק"יט ע"ב) דרש רב **עזרא**
זימנין אמר ליה משמיה דרב אמי וזימנין אמר
ליה משמיה דרב אסי,

מאי דכתיב (בראשית כ"א ח') "ויגדל הילד
ויגמל", עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה
לצדיקים ביום **שיגמל חסדו**, לזרעו של **יצחק**,
לאחר שאוכלין ושותין, נותנין לו

לאברהם אבינו כוס של ברכה לברך, ואומר להן
איני מברך, שיצא ממני **ישמעאל**, אומר לו

ליצחק טול וברך, אומר להן איני מברך, שיצא
ממני **עשו**, אומר לו

ליעקב טול וברך, אומר להם איני מברך,
שנשאתי שתי אחיות שעתידה תורה לאוסרן
עלי, אומר לו

למשה טול וברך, אומר להם איני מברך, שלא
זכיתי ליכנס לארץ **ישראל**, אומר לו

ליהושע טול וברך, אומר להן איני מברך, שלא
זכיתי לבן, אומר לו

לדוד טול וברך, אומר להן, **אני אברך**, ולי נאה
לברך, שנאמר (תהלים קט"ז י"ג) "כוס ישועות
אשא, ובשם ה' אקרא, ע"כ.

*****

יד, ביאור המהרש"א למה לדוד נאה לברך

כתב המהרש"א (פסחים דף ק"יט עמוד ב' ד"ה
עתיד הקב"ה) לאחר שאוכלין ושותנים באותה

ולפיכך **נפרש ונאמר**, כי כונת המילה **נגדך**,
היא **למלחמה**, כמו שפירש"י (בראשית ב' י"ח),
וכאן באה התורה לומר, כי עשיו בא ליעקב
בלשון חלקלקות, ואמר לו בא ואלך יחד אתך,
בסמוך אליך, ויעקב אבינו שידע כוונתו של
עשיו הרשע, **שכל כונתו להזיק לו ולילדיו**
ברוחניות ובגשמיות, אמר יעקב אבינו לעשיו,
הילדים רכים, ועלי לחנכם לתורה ומצוות, ולא
אתן לך לגרום להם ללכת בדרכיך, ולכן יעבור
נא אדוני לפני עבדו, כלומר לך ממני, היפרד
מעלי, ואל תעזור לי,

וכך פירש"י הפסוק (תהלים נ"ה כ"ב) "חלקו
מחמאות פיו וקרבו לבו רכו דבריו משמן והמה
פתחות"

כתב רש"י, חלקו לשון חלקלקות, מחמאות
לשון חמאה, וקרבו לבו לבו למלחמה,

*****

יב, הנחלות הם סיבה חזקה להפריד בין אחים

כתב הר"ן, (דרשות הר"ן - הדרוש החמישי, עמוד
ע"ה), **בטעם שהוטבעו אלו הבנים בטבעים
הפכיים**,

וכך כתב, וכוון בזה השי"ת, להיות כל אחד
מוטבע בשנאת חברו וברחוק ממנו, לפי שקרוב
המזגים יקרבו המדות ותמשך אהבה, ורחוקים
ירחיק המדות ותמשך השנאה.

ולי נראה, שהוטבעו אלו הבנים בטבעים
הפכיים, למען תהיה ביניהם שורש שנאה,
עכ"ל הר"ן,

העברת נחלות היא סיבה להפריד בין אחים

ועוד כתב הר"ן, (דרשות הר"ן - הדרוש החמישי,
עמוד ע"ה), כי **סבב השי"ת ענין הברכה**, לפי
שידוע כי **העברת הנחלות** ולנחול הראוי לחבירו
בסבתו היא סבה חזקה **להפריד בין אחים**, ולפי
שלא היתה זאת הסבה חזקה עדיין, כי עשיו
עצמו הסכים במכירת הבכורה,

סבב השי"ת עוד, ענין הברכה, שתבא בענין
שישתדל עשו לקבלה, ויתכוין יצחק לברך אותו

ואעפ"כ תחול על יעקב על השלמות, כמו
שבארנו. זאת היותה סבה חזקה קיימת,
להמשיך כוונת השם, שתהיה השנאה קבועה

כתיב מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי, ר"ל, דבכל אחד מן הראשונים חסר בו מכל תגמוליו,

שהם, ברית, ותורה, וארץ, ומלכות בית דוד, בבונה ירושלים,

אבל עלי כל תגמוליו, שיש לי ברית ותורה וארץ ומלכות בבונה ירושלים, וע"כ נאה לי כוס ישועות גוי שהוא כוס של ברכה שאשא אותו ובשם ה' אקרא בברכת הזימון. עכ"ל המהרש"א.

*****

טו, ביאור ע"ד אומרם ז"ל אורח מברך ונמצא בשל"ה הק'

כתיב (תהלים קט"ז י"ג) "כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא" וגו', אני עבדך בן אמתך פתחת למוסרי",

איתא בגמרא (יבמות ע"ז ע"א) מאי דכתיב פתחת למוסרי, אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם שני מוסרות שהיו עלי פתחתם, רות המואביה ונעמה העמונית,

פירוש, ע"י שהותרו שתי המוסרות שהיו לי, ע"י הדרשה של עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית, ע"י זה הותרתי לבוא בקהל ישראל, עייש באריכות בגמרא,

מבואר כי דוד המלך, מאחר שהיה מצאצאיהם של עמון ומואב, ולא ממשפחת אברהם יצחק יעקב, ראה עצמו בכלל ישראל, כ"אורח",

איתא בגמרא (ברכות מ"ו ע"א), בעל הבית בוצע ואורח מברך, בעל הבית בוצע כדי שיבצע בעין

יפה, ואורח מברך כדי שיברך לבעל הבית, וכיון שדוד המלך אמר שהוא אורח בעם ישראל לכן לי נאה לברך. ולכן אמר "כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא", כי לי נאה לברך.

שוב מצאתי בשל"ה הקדוש מסכת פסחים מצה שמורה אות רמ"ד, שכתב, ושמעתי, שהסיבה היא, מאחר שבא מרות המואביה,

והענין, כי הדין הוא, בעל הבית בוצע והאורח מברך (ברכות מו א), ודוד הוא אורח, כי בא מאומה אחרת, מצד האם, ולא מאומה ישראלית. וכן אמר 'גר אנכי בארץ' (תהלים קיט, ט), עכ"ל השל"ה הק'

סעודה כשבאין לברך ברכת המזון נותנין לאברהם כוס של ברכה כו',

מבואר לפי הדין, שהגדול מברך, והאבות הק', וגם משה שנתנה תורה על ידו, גם יהושע כשעל ידו נכנסו לארץ ישראל, הם כולם גדולים מדוד, אלא שכ"א מהם נתן סיבה המניעה ממנו מלברך,

וכלפי מה שאמרו בפרק ג' שאכלו (ברכות מ"ח ע"ב), שצריך להזכיר בברכת המזון, ברית, ותורה, וארץ, ומלכות בית דוד בבונה ירושלים, והטעם מפורש שם,

ועוד אמרו שם,

משה תיקן להם ברכת הזן בשעה שירד להם המן,

יהושע תיקן להם ברכת הארץ כשנכנסו לארץ,

דוד תיקן להם על ישראל עמך ועל ירושלים,

ושלמה תיקן על הבית הגדול והקדוש,

ולזה אמר אברהם איני מברך, שיצא ממני ישמעאל

וכן **יצחק** שיצא ממנו עשו, ולא יכול לומר ברית שהוא בריתך שחתמת בבשרנו שהיא המילה שאינם זוכים במילה, דכתיב בפרשת מילה "ואת בריתי אקים את יצחק" ואמרינן "כי ביצחק יקרא לך זרע" ולא כל יצחק, למעט את זרע עשו,

ואמר שיעקב אמר שנשאתי ב' אחיות שהוא דבר שעתידה תורה לאסור, ואיני יכול לומר תורה דהיינו על תורתך שלמדתנו,

ומשה שאמר שלא זכיתי ליכנס לארץ, ואיני יכול לומר על ארץ חמדה גוי דמשום הכי קאמר שלא תיקן אלא ברכת הזן, ולא ברכת הארץ,

ויהושע שתקן ברכת הארץ שזכה ליכנס בה, אך כיון שלא זכה לבן כמו שזכה דוד לבנות ירושלים ושלמה בנו בנה בית המקדש, וע"כ אמר שלא יכול יהושע לומר על ירושלים כו' ועל הבית הגדול כו'

אבל דוד שזכה שהוא בנה ירושלים, ובנו בנה בית המקדש, שע"ז תקנו ברכת בונה ירושלים,

וע"כ אמר לי, שזכיתי לכל הני מילי, נאה לברך, שנאמר כוס ישועות אשא גוי לעיל מיניה

מעדני המלכים שהובאו בסעודה, לא היה דוד המלך טועם מאומה,

וכאשר עלה בידו לראות את עבודתו של דוד המלך בלילה, הבחין שהמלך ניגש לאחד הארונות והוציא גביע זהב מתוכו, והדמעות אשר נתעוררו על ידי השירות והתשבחות, היה ממלא בהם את הגביע, וכשהתמלא הגביע, לקח

פת יבשה וטבלה באפר, והיה שותה הדמעות, לקיים מה שנאמר (תהלים ק"ב י) כי אפר כלחם אכלתי ושיקוי בבכי מסכתי, (בדמעות מזגתי, רש"י ע"כ,

מבואר, כי אכילתו של דוד המלך, היה באופן שלא כדרך ושאין בו כדי שביעה,

מבואר עוד כי ברכת המזון היקר ביותר בעיני ה' הוא כאשר אין בו כדי שביעה, כמ"ש איך לא אשא פנים, שאמרתי ושבעת, והם מדקדקין לברך בפחות מכד שביעה,

לפי זה מבואר, למה אמר דוד לי נאה לברך, לפי שחשוב ביותר אצל הקב"ה ברכת המזון שמברכין, גם ללא שביעה, כמ"ש,

לפיכך אמר דוד, לי נאה לברך שנאמר (תהלים קט"ז י"ג) "כוס ישועות "אשא" ובשם ה' אקרא, לפי שאכלתי בפחות מכדי שביעה,

וגם רמז בלשון שאמר שנאמר כוס ישועות "אשא", הרמז למה שאמר הקב"ה איך לא "אשא", וכו'.

*****

יז, ביאור ע"ד רצונו לערב שמחת בית המקדש בשמחת יצחק

כתיב (בראשית כ"א ח') ויגדל הילד ויגמל ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק, ודרש רב עזרא וכו' וכו', דוד אומר להן, אני אברך, ולי נאה לברך,

כתיב (תהלים צ"ב) "כי שמחתני ידוד בפעלך במעשי ידיך ארנן מה גדלו מעשיך ידוד מאד עמקו מחשבתך",

מחשבתו של הקב"ה לערב שמחה בשמחה

איתא במדרש, (תנחומא פרשת פקודי סימן יא) חשב הקדוש ברוך הוא לערב שמחת המשכן בשמחת היום שנולד בו יצחק אבינו, לפי שבאחד בניסן נולד יצחק, אמר הקדוש ברוך

טז, ביאור ע"ד מעשה נורא שהיה בדוד המלך

איתא בגמרא (פסחים קי"ט ע"ב) דרש רב עזרא, זימנין אמר ליה משמיה דרב אמי

זימנין אמר ליה משמיה דרב אסי, מאי דכתיב (בראשית כ"א ח') ויגדל הילד ויגמל, עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמל חסדו, לזרעו של יצחק וכו', דוד אומר אני אברך ולי נאה לברך, ע"כ,

איתא בגמרא (ברכות כ' ע"ב) דרש רב עזרא, זימנין אמר לה משמיה דרבי אמי זימנין אמר לה משמיה דרבי אסי, אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם, כתוב בתורתך (דברים י"יז) "אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד", והלא אתה נושא פנים לישראל, דכתיב (במדבר ו' כ"ז) ישא ה' פניו אליך, אמר להם וכי לא אשא פנים לישראל, שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך, והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה, ע"כ,

מבואר בדרשתו של רב עזרא עצמו, שמה שאמר הקב"ה, "אשא" פנים לישראל, הוא משום שמברכין ברכת המזון, גם בפחות מכדי שביעה,

דהע"ה אכל פחות מכדי שביעה לפיכך לו נאה לברך

איתא במדרש (ילקוט שמעוני שמואל ב - פרק כג - רמז קסה) (תנדבא"ר פרק ב' אות ד') כתיב (שמואל ב' כ"ג א') "ואלה דברי דוד האחרונים". בכ"ב שנה שנסתלקה רוח הקדש מדוד מלך ישראל, בכל יום ויום היה מוריד כוס של דמעות ואכל פתו באפר, שנאמר (תהלים ק"ב י) "כי אפר כלחם אכלתי ושיקוי בבכי מסכתי".

מעשה נורא בדוד המלך המובא בין היתר בספר "בית מרדכי" שסיפר ה"חקל יצחק" מספינקא

מעשה נורא בחבירו מנוער של דוד מלך ישראל, וכל אחד ידע מצפונות חבירו, ובכל יום היו נוהגין בבית המלך לערוך סעודה גדולה, ובה ישבו הסנהדרין שרי המלוכה, ומקורבי המלכות,

וגם חבירו של דוד מלך ישראל הוזמן לסעודה, אך מה רבה היתה פליאתו של החבר, כי מכל

פרפראות פאר

הוא הריני מערב שמחתכם שמחה בשמחה, והיו ליצני הדור מרננין ומהרהרין ואומרין להם נגמרה מלאכת המשכן ואינו עומד מיד, ולא היו יודעים מחשבתו ועצתו של הקדוש ברוך הוא, ועל זה אמר **דוד המלך**,

"כי שמחתי ה' בפעלך" זה אהל מועד,

"במעשה ידיך ארנן", זה בנין בהמ"ק שיבנה במהרה בימינו,

"מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך", שהיית חושב לערב שמחת המשכן ובית המקדש בשמחת יום שנולד יצחק אבינו,

ולפיכך **"איש בער לא ידע"** אלו הליצנין והטפשין שבדור שלא היו יודעים מחשבתו של הקדוש ברוך הוא, ע"כ,

מחשבתו של הקב"ה לערב שמחת ביהמ"ק בשמחת יצחק

מבואר, כי הסעודה שיעשה הקב"ה לצדיקים ביום שיגמול חסד לזרעו של **יצחק**, שמחה זו נקראת שמחתו של **יצחק אבינו**, דילפינן מהכתוב (בראשית כ"א ח') **"ויגדל הילד ויגמל ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק"**, **חישב הקב"ה לערב שמחת יצחק אבינו**, בשמחת **בית המקדש** שיבנה ב"ב,

ודוד המלך הוא היה זה שהכין את בנין בית המקדש, ושלמה בנו נבנה בית המקדש על ידו,

ביקש הקב"ה לערב שמחתו של דוד בשמחתו של יצחק לפיכך לו נאה שיברך ברכהמ"ז. ועל זה אמר **לי נאה לברך**.

*****

יח, אורח מברך וכאשר הובצע מברך הרי הוא מנאץ ה' מספר עולת אהרון

כתב בספר **עולת אהרון**, שנתחבר ע"י קדמון אחד ממדינת פולין ה"ה הר"ר **אהרון זעליג בן הר"ר יואל פייביש**, הודפס בשנת תצ"ג, ובהסכמותיהם של גדולי פולין וגדולי אשכנז בימים ההם, המה מעידים כי דבריו מעשה מרקחים פירות גינוסר מדבש מתוקים,

וכך כתב (בסוף מסכת פסחים ד"ה כוס ישועות אשא) שמעתי אומרים **בשם גדול אחד** על הפסוק (תהלים י"ג) **"ובצע ברך נאץ ה'"**,

פרשת וישלח תשפ"ג

והוא עפ"י **מה שכתוב** (פסחים כ"ב ע"ב) שמעון העמסוני ואמרי לה נחמיה העמסוני, היה דורש כל **אתים שבתורה**, כיון שהגיע **לאת ה' אלקיך תירא**, פירש, אמרו לו תלמידיו, רבי כל אתים שדרשת מה תהא עליהן, אמר להם, כשם שקבלתי שכר על **הדרישה**, כך אני מקבל שכר על **הפרישה**, ע"כ

מה יש לרבות בפסוק וברכת את ה' אלוקיך

והקשה ז"ל הא תינח האי קרא, אבל קרא (דברים ח' י') **"וברכת את ה' אלוקיך"**, מאי דריש ביה, **לרבות**,

ו**תירץ** דלפי דאיתא (ברכות מ"ו א') **בעל הבית בוצע ואורח מברך**, כדי שיברך לבעל הבית, והשתא האי וברכת את ה' אלוקיך בא **לרבות את בעל הבית** דהאורח צריך לברכו,

כאשר בעה"ב מברך, המילה "את" מהו בא לרבות

וז"ש **אם היה בוצע בירך**. פי' אם הבעל הבית שהוא **בוצע** הוא מברך בעצמו ואינו נותן להאורח לברך, אז אין המילה **את** בא לרבות את הבעל הבית, ואז הוא ניאץ ה', משום דהשתא האי וברכת את ה' אלוקיך אין לדרוש בו לרבות שמברך את הבעל הבית, אי"כ יוצא **שאת** בא לרבות מישהוא נוסף עם השי"ת, ונשמע כאילו יש שתי רשויות ר"ל, ובכך הוא מנאץ וזהו, **בוצע בירך ניאץ ה'**, ודפח"ח, עכ"ד.

*****

יט, מודעא רבה לאוכלי מלוה מלכה בלצאת ידי חובה בלבד

על פי מעשה שהבאנו לעיל מדוד המלך שהיה אוכל פתו באפר, ע"ד הא דאיתא (ילקוט שמעוני שמואל ב - פרק כג - רמז קסה, תנדבא"ר פרק ב' אות ד') כי בכ"ב שנה שנסתלקה רוח הקדש מדוד מלך ישראל, בכל יום ויום היה מוריד כוס של דמעות **ואכל פתו באפר**, שנאמר (תהלים ק"ב י') **"כי אפר כלחם אכלתי ושקוי בבכי מסכתי"**,

סעודתא דדוד היה פת חריבה באפר

לפי"ז יש להמליץ על אלה האוכלים סעודת **מלוה מלכה** לצאת ידי חובה, ואומרים כי דא היא סעודתא דדוד מלכא משיחא, שהרי דוד המלך זו היתה סעודתו,

רמז לדבר יש דהרי סעודת מ"מ הוא לרפואה וליזון את עצם הלז

והשתא כיון שהעצם זה אינו נהנה משום אכילה כי אם במוצאי שבת ניחא, דהנה כאשר אכל אדם ראשון מעץ דעת טוב ורע וגרם מיתה לעולם וכל האברים שנהנו מאותה אכילה כולם מעותדים למיתה, נמצא שהאבר הנזכר לעיל, שאין לו הנאה כי אם מאכילה של מוצאי שבת, אם כן אותו האבר לא נהנה כלום מאכילת אדם הראשון דהא בו ביום שנברא חטא וזה היה בערב שבת משום הכי לא שייך בו מיתה ואינו נרקב,

כא, אל אדני שעירה רמז לשליחת השעיר לעזאזל

כתיב (בראשית ל"ג י"ד) "יעבר נא אדני לפני עבדו, ואני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה אשר לפני ולרגל הילדים, עד אשר אבא אל אדני שעירה, ויאמר עשו אציגה נא עמך, מן העם אשר אתי",

כתיב (ויקרא ט"ז כ"א) "וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי והתודה עליו את כל עונת בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם ונתן אתם על ראש השעיר ושלח ביד איש עתי המדברה",

אפשר לומר, כי כאן אמר יעקב לעשיו, "אני אתנהלה לאטי" ואיני חפץ בקרבתך, עד אשר יבנה המקדש, ואשלח אליך לחלקך את השעיר לעזאזל, וזהו עד אשר אביא אל אדני שעירה, שהוא השעיר לעזאזל,

רמז לשעיר שנשלח ביד איש עתי

ואפשר שעשיו הבין זאת, וע"כ ענה אותו, מן העם אשר אתי, ורמז לו עשיו, האיש שעמו תשלח אלי את השעיר, יהיה איש עתי.

*****

כב, הלימוד מחכמת שמעון ולוי אחי דינה

כתיב (בראשית פרק לד יג) "ויענו בני יעקב את שכם ואת חמור אביו במרמה" והתרגום מתרגם, **במרמה, בחכמה, וא"ת, מהי החכמה** שמצינו בתשובתם של שמעון ולוי אחי דינה, שענו אותו,

מבאר החסיד הישיש ר' משה בוים, בנוהג שבעולם, אדם שמציעים לו לעשות עיסקה,

איתא בגמרא (שבת קי"ט ע"ב) חמין במוצאי שבת - מלוגמא, פת חמה במוצאי שבת מלוגמא. פירש"י **רפואה**,

איתא בספרים, כי העצם לוז שבעמוד השדרה שממנו יקום האדם בתחיית המתים, ניזון מסעודת מלוח מלכה,

וכלפי שאמר דוד המלך "כי אפר כלחם אכלתי ו שקוי בבכי מסכתי", **כתיב** (משלי פרק ג פסוק ח) "רפאות תהי לשרך ו שקוי לעצמותיך", ואפשר לומר, שקוי לעצמותיך הוא עצם הלז,

ובכך מבואר שסעודת דוד המלך שהוא לרפואה וליזון עצם הלז, ניתן לאכלה בלצאת ידי חובה כדוד המלך.

*****

כ, למה עצם הלז אינו נשחק במיתת האדם

שער הציון על או"ח סימן ש, וטעם לזה איתא אליה רבה על או"ח סימן לפי שאבר זה לא קיבל הנאה מעה"ד, דאדם הראשון אכלו בע"ש והוא אין לו הנאה ממאכל כ"א במו"ש לפיכך לא נגזר עליו להכלות אפילו ע"י המיתה,

בית יוסף על או"ח סימן ש כתוב בשבלי הלקט (סי' קל) משל שמלוין את המלך ביציאתו כשם שמלוין אותו בכניסתו (עי' פסחים קג.) ובסדורים מפרש אבר יש באדם ונסכוי שמו ואינו נהנה באכילה אלא במוצאי שבת עכ"ל.

טורי זהב על או"ח סימן ש וכתב ב"י בשם ש"ל נהגו לומר פיוטים וזמירות ללות השבת כמו שמלוין המלך בכניסתו וביציאתו ע"כ ונ"ל דאף על פי שנוהגין לומר זמירות קודם הבדלה נכון לומר אותם אחר ההבדלה דבזה שייך ליווי דהיינו אחר שיצא המלך ותו דהוא כמו בכניסה. עוד כתב בשמו בשם סדורים דאבר יש באדם ניסכא שמו ואינו נהנה באכילה אלא במ"ש :

חנוכת התורה אות ר"ט איתא בכמה דוכתי שהתחיה שתהיה לעתיד תתחיל מאבר אחד שיש באדם ששמו נסכוי וצריכים לדעת מפני מה כל העצמות נרקבים זולת עצם זה ויש לומר דהנה הביאו טעם לסעודת מלוח מלכה מפני שהעצם ששמו נסכוי אינו נהנה משום אכילה שאדם אוכל, רק מן אכילה של מוצאי שבת,

בבית פרעה, שהשיאה לבתו, והיא היתה בת ישראל כשרה בתה של דינה, שלקחה מיכאל המלאך, וכעוף יעופף הוליכה למצרים, עבור יוסף הצדיק שישאנה, וחשב מרחוק להטיב לנו,

*****

כד, ביאור הכתוב בחבלי אדם כפו"פ

כתיב (בראשית ל"ד א') "ותצא דינה בת לאה אשר ילדה ליעקב לראות בבנות הארץ",

איתא בגמרא (שבת פ"ט ע"ב) אמר רבי יוחנן, ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל, אלא שזכותו גרמה לו, דכתיב (הושע י"א ד'), "בחבלי אדם אמשכם" בעבותות אהבה, וברש"י, בחבלי אדם - הייתי מושכם תמיד בחבלים רכים אשר ימשוך בהם אדם, וביאר המהרש"א כי חבלי אדם הוא, שע"י יוסף הצדיק ירד יעקב למצרים, ע"כ, אך עדיין צריכין אנו למודעי מהו בחבלי,

יש לבאר כפו"פ מהו בחבלי ע"ד הפרדר"א

כתב הרד"ל (פרקי דרבי אליעזר פרק ל"ח אות י"ב), וז"ל, ברבינו בחיי פרשת מקץ, (פרק מ"א פסוק מ"ה), הביא בשם מדרש שהושיבה ב"סנה" ולכן קראה אסנת,

עוד כתב הרד"ל, ונראה, בין לדברי המדרש הזה, שהושיבה בסנה, בין לדברי הפרד"א,

שהביא ציץ של זהב וכתב עליו שם הקדש ותלה על צוארה ושלחה והלכה, הכוונה אחד, להוציאה מדין ספק אסופי,

איתא בגמרא (קידושין דף ע"א), **כתיב** (עזרא ב' נ"ט), "ולא יכלו להגיד בית אבותם, וזרעם אם מישראל הם", זה הוא אסופי, שנאסף מן השוק, ע"כ, ואינו ראוי לנישואין לישראל,

איתא בגמרא (קדושין ע"ג ע"ב) תלי פתקא תלי קמיעא, (נתלה בו פתק או קמיע, אין בו משום אסופי), תלי בדיקלא, ולא מתי ליה חיה, אין בו משום אסופי, וכן יש לומר על הסנה שתלאה במקום גבוה, דלא מטי ליה חיה, ע"כ,

מה שנתלתה אסנת בסנה או שתלו לה ציץ בצוארה

כדי שתוכל להינשא ליוסף

מבואר, שמה שתלאה בחבל בסנה, או שתלה לה בחבל את הציץ בצוארה, היה זה להוציאה מדין ספק אסופי, שיוכל יוסף לשאת אותה, לאשה,

הוא שומע את הפרטים, ומבקש שהות של זמן, לחשוב אם העיסקה כדאית לו או לא, אבל אם צד אחד ממהר לענות על כל דבר באופן מידי מבלי לחשוב אם כדאי לו או לא, סימן לדבר שכוונה אחרת עמו במחשבתו,

וכאשר ראו בני יעקב, כי לא אחר הנער לעשות הדבר, ועל הכל ענה מיד כן, הבינו "כי חפץ

בבת יעקב", ולא בעיסקה הוא מעונין, וזו היתה החכמה שראו בני יעקב.

*****

כג, מחשבותיך אלינו הוא ההכנה לגאולה בשעה שנחטפה דינה לשכם

כתיב, (תהילים מ' ו') **נפלאתיך ומחשבותיך אלינו,** וברש"י, בשבילנו בראת עולמך, קרעת לנו את הים, וחשבת מרחוק להטיב לנו, ע"כ,

כתיב (בראשית ל"ד א'), "ותצא דינה בת לאה אשר ילדה ליעקב לראות בבנות הארץ",

נשיכת הנחש ליעקב בבואו לשכם

איתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק ל"ח), **כתיב** (עמוס ה' י"ט), "ובא אל הבית, וסמך ידו אל הקיר, ונשכו נחש" וגו', וכשבא יעקב לארץ אחוזתו שבארץ כנען, נשכו הנחש, ואי זה הוא הנחש, זה שכם בן חמור, שהיתה בתו של יעקב יושבת אוהלים, ולא היתה

יוצאה לחוץ, מה עשה שכם בן חמור, הביא נערות משחקות חוצה לו מתופפות, ויצאה דינה לראות בבנות הארץ המשחקות, ושללה, (מלשון לקיחת שלל), ונולדה לה אסנת, ואמרו בני ישראל להורגה, שאמרו עכשיו יאמרו בכל הארץ שאין קדושה באהלי יעקב, מה עשה יעקב אבינו, הביא ציץ של זהב וכתב עליו שם הקודש, ותלה על צוארה ושלחה והלכה,

והכל צפוי לפני הב"ה, וירד מיכאל המלאך והורידה למצרים לבית פוטיפרע, שהיתה אסנת ראויה ליוסף לאשה, והיתה אשתו של פוטיפרע עקרה, וגדלה עמה כבת, וכשירד יוסף למצרים לקחה לו לאשה, שני ויתן לו את אסנת בת פוטיפרע כהן און לאשה, ע"כ

נמצינו למידים, לאחר מעשה, את דרכיו של הקב"ה, כיצד, בטרם ירדו אבותינו למצרים, הכין את גדלותו וחשיבותו של יוסף הצדיק

פרפראות פאר

לפי"ז מבואר כפ"פ הכתוב בחבלי אדם אמשכס
לפי"ז אפשר לפרש, מה שאמרו חז"ל, שזכותו
גרמה לו, דכתיב "בחבלי אדם אמשכס",
 מבואר כפשוטו, שבשעה שהכין הקב"ה את
 ירידת יעקב למצרים, עיי' בנו יוסף, היה זה עיי'
חבלי אדם ממש שתלה לה **חבל** בצוארה,
ותלאה במקום גבוה או תלה לה ציץ בצוארה
 כדלעיל, וזהו **בחבלי אדם אמשכס**.

*****

כה, יומא דהילולא של רבינא מסדר
הש"ס י"ג כסלו ד"א רל"ה 1545 שנים

מחתימת התלמוד

איתא בגמרא (בבא מציעא פ"ו ע"א) שמואל ירחינאה
 אסייה דרבי הוה (רופאו של רבי), הוה קא מצטער
 רבי למסמכיה, ולא הוה מסתייעא מילתא.

אמר ליה, לא לצטער מר, לדידי חזי לי סיפרא
דאדם הראשון, וכתיב ביה, שמואל ירחינאה,
חכים יתקרי, ורבי לא יתקרי, ואסו דרבי על ידו
תהא. רבי ורבי נתן סוף משנה,

רב אשי ורבינא סוף הוראה, וסימנך, (תהלים ע"ג
י"ז) עד אבוא אל מקדשי אל אבינה לאחריתם,
ע"כ,

באגרת רבי שרירא גאון מבואר ששמו היה אבינא

באגרת דרבי שרירא גאון (חלק ג' פרק ד'), **כתב,**
ובארבע בשבת דהוא י"ג בכסלו (כמו השנה) בשנת
 ד"א רל"ה ליצירה שכיב **רבנא אבינא** בריה דרב
 הונא, **דהוא רבינא** והוא סוף הוראה, **עכ"ל אגרת**
דרבי שרירא גאון,

בספר ימות עולם, (ביאור על איגרת דרבי שרירא גאון),
כתב, וז"ל, רבנא אבינא ובקיצור רבינא,

ועליו נרמז מה שאמר שמואל ירחינאה לרבינו
הקדוש, (בבא מציעא פ"ה ע"ב), שראה בספרו של
אדם הראשון אבינה לאחריתם, רב אשי ורבינא
סוף הוראה, עכ"ל

רש"י (בבא מציעא פ"ו ע"א) **פירש, רב אשי ורבינא**
סוף הוראה וסימנך עד אבוא אל מקדשי אל,
מקדשי - סימנא דרב אשי, אבינה סימנא דרבינא,
לאחריתם - סימן סוף הוראה.

מבואר בדברי רש"י, כי סימן מקדשי הוא רב
אשי, ואבינה הוא רבינא, ע"ד לשון נופל על לשון,

המהרש"א מפרש דלא כרש"י, אלא מקדשי סימן
לרבינו הקדוש, ואבינה סימן לרבינא, ואפשר
שדעת המהרש"א לכוון לדברי רבי שרירא גאון
ששמו של רבינא היה רבנא אבינא, וסימנא כשמו
אבינה.

אפשר לבאר הסימן ע"י ביאור תחילת הפסוק

פרשת וישלח תשפ"ג

כתיב (תהילים ע"ג ט"ז) "ואחשבה לדעת זאת עמל
היא בעיני, עד אבוא אל מקדשי אל אבינה
לאחריתם",

איתא בגמרא (סנהדרין צ"ט ע"ב) אמר רבי אלעזר,
 כל אדם לעמל נברא, שנאמר **כי אדם לעמל יולד,**
 איני יודע אם לעמל פה נברא אם לעמל מלאכה
 נברא, כשהוא אומר, **"כי אכף עליו פיהו"** הוי
 אומר לעמל פה נברא, ועדיין איני יודע אם לעמל
 תורה אם לעמל שיחה, כשהוא אומר **"לא ימוש**
ספר התורה הזה מפידך" הוי אומר לעמל תורה
 נברא,

דוד המלך ביקש לדעת לאיזה עמל נברא האדם

מבואר, כי דוד המלך חישב לדעת, מהו העמל
שיש לאדם לעמול תחת השמש, כמ"ש ואחשבה
לדעת זאת, עמל היא בעיני,

וע"ז השיב, בפסוק, עד אבוא אל מקדשי אל
אבינה לאחריתם, כלומר העמל שצריך האדם
לעמול תחת השמש הוא העמל בלימוד הגמרא
שכתבו רבינא ורב אשי. וע"ז אמרו ז"ל, וסימנך,
ואחשבה לדעת זאת, עמל היא בעיני, עד אבוא אל
מקדשי אל אבינה לאחריתם.

*****

כו, רמז בכתוב כי מקום התפילה לבקש
על ביאת המשיח קברה של רחל אמנו

כתיב (בראשית פרק לה פסוק כא) **"ויצב יעקב**
מצבה על קברתה הוא מצבת קברת רחל עד

היום, ויסע ישראל ויט אהלה מהלאה למגדל
עדר",

תרגום יונתן

ונטל יעקב ופרס למשכניה מן להלא למגדלא דעדר,
אתרא דמתמן עתיד דאתגלי מלכא משיחא בסוף
יומא,

יש לרמז, כי סמך הכתוב מצבת קבורת רחל
למקום שיתגלה מלך המשיח בקץ הימין, כי שם
המקום הנכון לבקש על ביאת המשיח כהבטחת
הכתוב,

(ירמיהו פרק לא יד) כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי
בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על
בניה כי איננו, כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך
מדמעה כי יש שכר לפעלתך נאם ה' ושבנו מארץ
אויב, ויש תקוה לאחריתך נאם ה' ושבנו בנים
לגבולם".

*****

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן
 לפנות אל

"מכון פאר" רחוב חזון איש 2

בני ברק

פקס 03-6161555 נייד 0527-616166

דוא"ל y0527616166@gmail.com